

Handläggare
Patrik Brodd
Monica Pettersson

Datum
2018-09-07

Diarienummer
2018-000253- AD

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde den 27 september 2018

Ny behovsutredning för tillsyn inom miljöbalken och strålskyddslagen 2019–2021

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta

att godkänna ny behovsutredning för tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen.

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens nuvarande tillsynsbehovsutredning enligt miljöbalken är ursprungligen från 2012 och en omarbetning har nu gjorts. Tillsynsbehovsutredningen beskriver hur tillsynsbehovet enligt miljöbalken och strålskyddslagen ser ut i Uppsala kommun samt vilka resurser som tillsynsmyndigheten behöver avsätta för att möta behovet. Utredningen ligger till grund för den framtida planeringen av miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet så att den kan bedrivas effektivt och ändamålsenligt samt möta omvärldens behov.

Ärendet

Enligt Miljötillsynsförordningen (2011:13) 6§ ska en operativ tillsynsmyndighet ha en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska sträcka sig över tre år och ska ses över minst en gång varje år. Nämndens nuvarande tillsynsbehovsutredning enligt miljöbalken är ursprungligen från 2012 varför en mer fullständig omarbetning nu har skett. Förvaltningen har i den nya behovsutredningen utgått från nämndens samlade tillsynsansvar enligt miljöbalken, förutsättningarna i Uppsala kommun samt Sveriges kommuner och landstings (SKL:s) nya vägledning för behovsutredningar. Även nämndens tillsynsansvar enligt strålskyddslagen har inkluderats i behovsutredningen för att ge en heltäckande bild av tillsynen inom hälsoskydd.

SKL:s vägledning utgår från tillsynsbehovet på branschnivå och inte som tidigare på objektsnivå (det vill säga en specifik bedömning för varje enskild verksamhet). Utifrån en bedömning av risken för olägenhet för människors hälsa och miljön för varje bransch har

behovet av tillsynsbesök, tillsynskontakter och behovet av uppföljande tillsyn uppskattats. Riskbedömningen utgår från miljöbalkens krav och de globala hållbarhetsmålen. De nationella miljö kvalitetsmålen och folkhälsomålen har använts för att konkretisera dessa inom nämndens ansvarsområde.

Behovsutredningen visar att det finns ett samlat tillsynsbehov för nämnden under perioden 2019-2021 på cirka 90 000 timmar. Dessa fördelas på styrd, behovsprioriterad, händelsestyrd och skattefinansierad tillsyn enligt SKL:s förslag på indelning. Sammanlagt har nämnden tillsyn på cirka 2500 verksamheter och bortemot 20 000 fastigheter (hushåll).

Nämndens tillsyn är relativt jämnt fördelad mellan de tre tillsynsområdena miljöfarliga verksamheter, hälsoskyddsverksamheter samt små avlopp och områdesskydd. Hur tillsynsbehovet fördelas sig beskrivs i tabell 1.

Tabell 1: Beskrivning av samlat tillsynsbehov för nämndens olika verksamhetsområden 2019

	Miljöskydd 2019 (timmar)	Hälsoskydd 2019 (timmar)	VA områdesskydd 2019 (timmar)
Styrd tillsyn	2500	2200	-
Behovsprioriterad tillsyn	1500	2600	2300
Händelsestyrd tillsyn	2200	1 000	2950
Skattefinansierad tillsyn	3700	3 200	4 250
Summa	9900	9000	9500
Antal objekt	770	1700 (7000 inkl. hushåll)	13 000

Ekonomiska konsekvenser

Tillsynsbehovsutredningen visar nämndens samlade tillsynsansvar enligt miljöbalken samt utgör grunden för nämndens planering och prioritering av tillsynen i kommande verksamhetsplanering för 2019-2021. Tillsynsbehovsutredningen i sig innebär inga ekonomiska konsekvenser för nämnden eller för verksamhetsutövare och invånare i kommunen.

Avgifterna för tillsyn regleras i Uppsala kommuns taxa enligt miljöbalken och strålskyddslagen med mera. Här regleras vilka avgifter som respektive verksamhetsutövare får betala för tillsynen. Riskbedömningen av varje tillsynsbransch i tillsynsbehovsutredningen ligger till grund för vilket behov av tillsyn som branschen har och därmed i förlängningen vilken avgift som varje verksamhetsutövare får betala.

Förändringarna av avgiftsnivåer beskrivs närmare i beslutsärendet för ny taxa enligt miljöbalken och strålskyddslagen (MHN-2018-4626).

Anna Nilsson

miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1: Behovsutredning 2019-2021 för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen.

Tillsynsbehovsutredning 2019 – 2021 enligt miljöbalken och strålskyddslagen

Ett styrande dokument som Miljö- och hälsoskyddsnämnden fattade beslut om 2018-09-27

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
Bakgrund	3
Definition av tillsyn.....	4
Syfte och mål.....	4
2. Tillsynsområden enligt miljöbalken och strålskyddslagen.....	5
Miljöskydd	5
Hälsoskydd	6
Enskilt vatten och avlopp	6
Områdesskydd.....	7
Samhällsbyggnad och miljöövervakning	7
3. Tillsynsbehovsutredningens olika delar	8
Styrd tillsyn	8
Behovsprioriterad tillsyn	8
Händelsestyrd tillsyn	9
Skattefinansierad tillsyn	9
5. Genomförande av behovsbedömning	9
Metod	9
Utgångspunkter	9
Tillsynsbranscher, miljökvalitetsmål och folkhälsomål	10
Ärenden som inte branschindelats.....	11
Riskbedömning - viktning av tillsynsbranscher mot mål	11
Lokala förutsättningar i Uppsala kommun	12
6. Resultat: Tillsynsbehovet 2019-2021	13
Miljöskydd	13
Hälsoskydd.....	15
VA och områdesskydd	17
Bilaga 1. Definitioner.....	18
Bilaga 2. Miljökvalitetsmålen och folkhälsomålen	19

1. Inledning

Bakgrund

Miljöbalken kräver en samlad behovsutredning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsyns- och prövningsmyndighet för Uppsala kommuns tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen. Enligt Miljötillsynsförordningen (2011:13) ska en operativ tillsynsmyndighet ha en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska sträcka sig över tre år och ses över minst en gång varje år. Tillsynsmyndigheten ska även föra register över tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Utifrån behovsutredningen och registret ska tillsynsmyndigheten för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan för tillsynen enligt miljöbalken. Nämnden har valt att även inkludera tillsynen enligt strålskyddslagen och har gjort en samlad behovsutredning för tillsynen enligt miljöbalken och strålskyddslagen.

Tillsynsbehovsutredningen är ett viktigt underlag till verksamhetsplanen

Tillsynsbehovsutredningen är en utredning av hur tillsynsbehovet enligt miljöbalken och strålskyddslagen ser ut i Uppsala kommun. Den beskriver hur tillsynsbehovet ser ut, hur behovet kan tillgodoses och vilka resurser som nämnden behöver avsätta för att möta behovet. Resultatet av tillsynsbehovsutredningen är en beskrivning av det årliga behovet av tillsynstid och därmed ett underlag för behovet av handläggarresurser. Utredningen ligger till grund för den framtida planeringen av miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet så att den kan bedrivas effektivt och ändamålsenligt samt möta omvärldens behov av information inom verksamhetsområdet.

Miljötillsynsförordningens krav på en tillsynsplan uppfylls genom nämndens årliga verksamhetsplan. I verksamhetsplanen beskrivs omfattning och inriktning av planerad tillsyn för varje verksamhetsår, fördelning av resurser mellan ansvarsområden och hur resurserna anpassats efter tillsynsbehovet. Tillsynsbehovsutredningen utgör således ett viktigt underlag till nämndens kommande verksamhetsplaner.

Bedömningen utgår från miljöbalken och de globala hållbarhetsmålen

De globala hållbarhetsmålen är utgångspunkten för Uppsala kommuns miljöarbete. För att konkretisera dessa och bedöma hur olika verksamheter i kommunen påverkar miljön och människors hälsa har miljö- och hälsoskyddsnämnden valt att basera sin behovsutredning på de nationella miljökvalitetsmålen samt de nationella folkhälsomålen beslutade av riksdagen.

I tillsynsansvaret ingår att avsätta tillräckliga resurser och att ha personal med tillräcklig kompetens för att arbetet ska kunna utföras. Det är också miljö- och hälsoskyddsnämnden som genom sitt tillsynsansvar, kan och ska, bedöma om det finns brister i en verksamhet, följa upp dem samt ställa krav på att bristerna åtgärdas. Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppgift är både att kontrollera att gällande bestämmelser följs och att ge råd och stöd till fastighetsägare, verksamhetsutövare och invånare. Tillsynen kan bedrivas genom inspektion på plats, genom granskning av olika dokumentationer och genom kontakter och annan uppföljning.

Tillsynen är avgiftsfinansierad

Nämndens tillsyn av verksamheter och fastighetsägare är avgiftsfinansierad. De verksamheter som har en återkommande planerad tillsyn betalar i de flesta fall en fast årlig avgift för tillsynen. Olika verksamheter har olika tillsynsintervall beroende på tillsynsbehovet. För vissa verksamheter är tillsynsbehovet mindre och tillsyn sker med glesare intervall än årligen. Avgiften kan ändå vara årlig

för att jämna ut kostnaden för verksamheten. Mycket små verksamheter eller enskilda fastighetsägare betalar i stället avgift per timme efter genomförd tillsyn.

Riksdagen har beslutat att i stort sett all myndighetsutövning inom miljöbalkens område ska betalas av verksamhetsutövarna. Avgiften ska täcka handläggningstiden för den planerade och återkommande tillsynen. I handläggningstiden ingår tillsynsbesök, skrivelser, kontakter via telefon och e-post, samråd, inläsning, databearbetning av uppgifter och liknande som krävs för att föra ärendet framåt. Tillsynen sker på olika sätt och anpassas till den enskilda verksamhetens tillsynsbehov.

Definition av tillsyn

Enligt miljöbalken innebär tillsyn att:

- *kontrollera* efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som meddelats med stöd av balken,
- *vidta åtgärder* för att åstadkomma rättelse,
- *ifrågasätta tillstånd* för miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet samt
- *skapa förutsättningar* för att balken ska följas, exempelvis genom rådgivning och information. (26 kap. 1 §)

Tillsyn enligt strålskyddslagen bedöms ha samma innebörd som ovan.

Behovsutredningen lägger fokus på de tre första av dessa punkter. Det innebär att behovsutredningen i första hand gäller för den del av tillsynen som är myndighetsutövande och som rör kontroll av efterlevnaden av lagstiftningen. Det innebär också att den fjärde punkten, d.v.s. det som enligt miljöbalken handlar om att skapa förutsättningar för att balken ska följas, har avgränsats till rådgivning och information som har samband med myndighetsutövningen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är också prövningsmyndighet i ärenden som gäller ansökan om tillstånd eller anmälan enligt miljöbalken och strålskyddslagen med tillhörande förordningar och föreskrifter. Nämnden hanterar även klagomål från allmänheten, remisser från bland annat polisen vid offentliga tillställningar, beslutar om sanktioner (föreläggande och/eller förbud med eller utan vite, miljöskyllningsavgift, åtalsanmälan) om brister påträffas vid kontroll hos en verksamhet. I myndighetsuppdraget ingår också att tillhandahålla information om verksamhetsområdet (serviceskyldighet) till enskilda liksom andra myndigheter, att hantera överklaganden av beslut och att vidarebefordra överklaganden till överprövande myndighet, oftast länsstyrelsen. Även dessa delar av nämndens ansvar är inkluderat i tillsynsbegreppet och i behovsutredningen.

Syfte och mål

Syftet med tillsynsbehovsutredningen är sammanfattningsvis att

- redovisa resursbehovet för nämndens tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen
- få underlag för den årliga tillsynsplaneringen

Målet med arbetet är att det ska leda till en effektiv och ändamålsenlig tillsyn som bygger på prioriteringar utifrån nämndens uppdrag, miljömålsarbetet och folkhälsomålsarbete i Uppsala kommun.

2. Tillsynsområden enligt miljöbalken och strålskyddslagen

Nämndens tillsynsansvar enligt miljöbalken och strålskyddslagen är indelat i fem huvudsakliga verksamhetsområden:

1. Miljöskydd (tillsyn av miljöfarliga verksamheter),
2. Hälsoskydd (tillsyn hälsoskyddsverksamheter, inklusive strålskyddslagen)
3. Enskilt vatten och avlopp (i första hand tillsyn av små avlopp)
4. Områdesskydd (tillsyn av strandskydd och naturreservat)
5. Samhällsbyggnad och miljöövervakning (planer och program samt luftmätningar)

För att förenkla arbetet med behovsutredningen har verksamhetsområdena enskilt vatten och avlopp (VA), områdesskydd samt samhällsbyggnad och miljöövervakning lagts samman till ett område som i det följande benämns VA och områdesskydd.

Inom miljöbalksområdet finns olika prövningsnivåer. A-verksamheter kräver tillstånd från mark- och miljödomstolen, B-verksamheter kräver tillstånd från länsstyrelsen (miljöprövningsdelegationen) och C-verksamheter är anmälningspliktiga till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Det finns även IUV-verksamheter som är så kallade industriutsläppsverksamheter enligt industriutsläppsdirektivet. Vilken prövningsnivå en verksamhet lyder under framgår i miljöprövningsförfordningen. Utöver detta finns ett stort antal verksamheter som inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga, vilka kallas U-verksamheter eller UH-verksamheter (icke-anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter). Det krävs ingen registrering av dessa verksamheter vilket leder till att det totala antalet är svårt att skatta. Inventering och underlag från företagsregister stöttar men ger inte en heltäckande bild. Vissa U-verksamheter har bedömts kräva återkommande tillsyn och har därför årsavgift. För definitioner av olika prövningsnivåer se bilaga 1.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden gör bedömningar utifrån miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kapitlet och 9 kapitlet ”miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd” m.m. Nämnden bedriver även tillsyn utifrån förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och förordning (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll m.m. Nämnden har också ansvar för tillsyn av kosmetiska solarier och radon i bostäder enligt strålskyddslagen (2018:396), strålskyddsförordningen (2018:506) och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Miljöskydd

Tillsyn inom miljöskyddsområdet innebär kontroll av att miljöfarliga verksamheter efterlever miljöbalken, förordningar och föreskrifter som finns för att skydda miljön och människors hälsa. Naturvårdsverket är tillsynsvägläddande myndighet och har gett ut flera allmänna råd och tillsynsmaterial om hur miljötillsyn ska ske.

Med miljöfarlig verksamhet avses:

1. utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten
2. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten, eller
3. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke joniserande strålning eller annat liknande.

Nämndens arbete med tillsyn av miljöfarlig verksamhet innebär tillsyn och handläggning av olika typer av ärenden inom ett flertal områden som avfall, köldmedia, fordonsservice, förorenad mark, dagvatten, energi, lantbruk, kemikalier, täkter, förbränning, kemisk industri, avloppsreningsverk, värmepumpar med flera. Nämnden utövar tillsyn på tillståndspliktiga, anmälningspliktiga och ej anmälningspliktiga verksamheter. Inom miljöskydd arbetar nämnden även med händelsestyrd tillsyn i form av klagomål och utsläpp, remisser, kännedomsärenden, tillsynsprojekt och inventeringar av olika tillsynsområden.

För att lyckas minska påverkan på miljö och människors hälsa är en bra och fungerande egenkontroll viktigt. Inom tillsynen ligger därför fokus på egenkontrollen och utsläpp till mark, vatten eller luft samt hantering och användning av avfall och kemikalier.

Hälsoskydd

Tillsyn inom hälsoskyddsområdet innebär tillsyn över risk för olägenhet för människors hälsa. En störning ska inte vara ringa eller helt tillfällig.

Folkhälsomyndigheten är tillsynsvägledande myndighet och har gett ut flera allmänna råd om hälsoskyddstillsyn. För yrkesmässig hygienisk verksamhet är Socialstyrelsen vägledande myndighet och för tillsynen enligt strålskyddslagen är Strålsäkerhetsmyndigheten vägledande myndighet för kommunerna. Nämnden bedriver tillsyn över anmälningspliktiga verksamheter:

1. Där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygieniska behandlingar som innebär risk för blodsmitta på grund av användningen av skalpeller, akupunktur nålar, piercingsverktyg eller andra liknande skärande eller stickande verktyg,
2. Bassängbad för allmänheten eller som på annat sätt används av många människor,
3. Förskola, öppen förskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, specialskola, sameskola eller internationell skola, och
4. Kosmetiska solarier som yrkesmässigt upplåts till solare.

Nämnden bedriver även tillsyn över:

1. Byggnader som innehåller en eller flera bostäder och tillhörande utrymmen,
2. lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande,
3. samlingslokaler där många människor brukar samlas,
4. hotell, pensionat och liknande lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds tillfällig bostad,
5. idrottsanläggningar, campinganläggningar, badanläggningar, strandbad och andra liknande anläggningar som är upplåtna för allmänheten eller som annars utnyttjas av många människor,
6. lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling, och
7. lokaler för förvaring av djur.

Vid tillsynen är de faktorer som påverkar risken för olägenhet för människors hälsa i fokus. Det är t.ex. städning, luftkvalitet/ventilationen, varmvattentemperaturer (legionella), fukt och mögel, buller, hygien, risk för blodsmitta vid skärande och stickande verktyg, risk för smitta, kemikaliehantering m.m. Verksamhetsutövarens egenkontroll är ofta avgörande i tillsynen.

Enskilt vatten och avlopp

Tillsyn av enskilt vatten och avlopp är en del av nämndens miljö- och hälsoskyddstillsyn. Det finns ca 12 000 små avlopp i Uppsala kommun och minst 90 % har vattentoalett, WC, vilka kan innebära en risk för olägenhet för människors hälsa och för miljön. Små avlopp är en miljöfarlig verksamhet. Precis

som inom hälsoskydd görs bedömningar utifrån miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kapitlet och utifrån 9 kapitlet miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd m.m.

Näringsbelastningen från små avlopp måste minska för att miljökvalitetsmål ska klaras och miljökvalitetsnormer ska uppnås. Havs- och vattenmyndigheten (HaV), är tillsynsvägledande myndighet och ger vägledning om hur miljökvalitetsnormer fastställs och hur de ska beaktas vid tillsyn. HaV ger också råd hur tillsyn av små avlopp ska ske och i vilken takt.

Små avlopp är en bidragande orsak till övergödningen, men också till att vattentäkter kan förorenas. Det exakta antalet enskilda vattentäkter i kommunen är okänt men uppskattas vara liknande antalet små avlopp. Antalet enskilda avlopp och enskilda vattentäkter ökar hela tiden i kommunen eftersom den kommunala utbyggnaden inte motsvarar antalet nya hushåll på landsbygden.

Nämndens tillsyn av enskilda dricksvattentäkter är händelsestyrd, utifrån t.ex. klagomål på bristfällig vattenkvalitet. Nämnden fokuserar tillsynen på små avloppsanläggningar eftersom de är en av de vanligaste föroreningskällorna till enskilda vattentäkter.

Områdesskydd

Områdesskydd (7 kap miljöbalken) består av tre delar: tillsyn av strandskyddade områden, kommunala naturreservat samt naturminnen. I Uppsala finns ett naturminne, sju kommunala naturreservat och uppskattningsvis ca 1400 fastigheter inom strandskyddat område.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden prövar tillstånd- och dispensansökningar inom naturreservat samt dispensansökningar inom strandskydd. Tillsyn av strandskydd sker planerat och områdesvis med fokus på attraktivt och tillgängligt vatten i kommunen. För varje område görs en bedömning av vad som är det viktigaste att fokusera tillsynen på för att upprätthålla strandskyddets syften. Tillsyn i naturreservaten sker för närvarande främst händelsestyrt i samband med klagomål eller ansökningar.

Samhällsbyggnad och miljöövervakning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att verka för en hållbar utveckling i kommunen. Nämnden är remissinstans för nya detaljplaner, planprogram, förhandsbesked och bygglov från plan- och byggnadsnämnden. Nämnden arbetar även aktivt utifrån sitt ansvarsområde tillsammans med plan- och byggnadsnämnden för en hållbar samhällsbyggnad i kommunen, med särskilt fokus på luft, buller och vattenfrågor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är även ansvarig för övervakningen av luftkvaliteten i kommunen. I ansvaret ingår även att ta fram och rapportera in underlag till den nationella emissionsdatabasen.

Nämndens arbete med samhällsbyggnad och miljöövervakning är inkluderat i behovsutredningen som skattefinansierad tillsyn.

3. Tillsynsbehovsutredningens olika delar

Tillsynsbehovsutredningen utgår från Sveriges kommuner och landstings (SKL:s) nya modell för behovsutredningar. Tillsynsbehovet har delats upp i fyra olika delar som tillsammans redovisar behovet.

Delarna är:

1. Styrd tillsyn
2. Behovsprioriterad tillsyn
3. Händelsestyrd tillsyn
4. Skattefinansierad tillsyn

All bedömning av tillsynsbehov sker på branschnivå och inte som tidigare på objektsnivå. Det innebär en förenkling av bedömningarna där man bortser från att tillsynsbehovet kan skilja något mellan verksamheterna inom en bransch. De objektspecifika skillnaderna och prioriteringarna inom en bransch hanteras istället i tillsynsplanen (verksamhetsplanen).

Mer information kring hur SKL:s modell för tillsynsbehovsutredningar är uppbyggd och hur bedömningar kan göras finns i SKL:s skrift *Kommunala behovsutredningar - en skrift om tillsynsbehov för miljötillsyn och livsmedelskontroll* (ISBN-nummer 978-91-7585-600-1).

Styrd tillsyn

I styrd tillsyn finns verksamheter med störst behov och krav, det vill säga:

- tillståndspliktiga verksamheter (så kallade A-, B-, IUV),
- anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter (så kallade C-verksamheter) samt
- anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter (så kallade C och H).

Här styrs tillsynen externt via lagstiftning och tillsynsbehovet ska täckas i tillsynsplanen (basbehov) i form av årliga tillsynsaktiviteter. Att behov av tillsyn finns är gemensamt för samtliga operativa myndigheter och styrs av staten i lagstiftning. Behovet planeras med stöd av tillsynsvägledning från de centrala myndigheterna Naturvårdsverket, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten. För många verksamheter är det fastställt att tillsyn ska ske men kommunen kan styra antalet tillsynstimmar utifrån lokala förutsättningar. Styrd tillsyn är som ett grunduppdrag från staten där kommunerna har mindre möjlighet att påverka.

Behovsprioriterad tillsyn

Behovsprioriterad tillsyn omfattar de ej anmälningspliktiga verksamheterna inom miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (s.k. U- och UH verksamheter). U är en benämning för icke-anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter. UH är SKL:s benämning för icke-anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter enligt 45§ förordning (1998:889) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Denna kategori kan även omfatta tillsynsprojekt, inventeringar av verksamheter med mera. Staten anger behovet genom lagstiftning och vägledning från centrala myndigheter. Ansvarig nämnd ska bedöma behovet av denna tillsyn, planera och prioritera resurserna utifrån lokala tillsynsbehov, lokala kunskaper och riskbedömningen. Kommunerna planerar och fördelar tillsynsbehovet över tre år. Tillsynen sker i form av återkommande tillsyn. Det är ansvarig nämnd som bestämmer hur ofta denna typ av tillsyn ska utövas. Minst lika viktigt är att nämnden också anger vilka delar som inte ska

prioriteras. Det görs en lokal bedömning av hur lång tid det ska ta att nå effekten av tillsynen. Länsstyrelsen följer upp om frekvensen är lämplig.

SKL:s vägledning innefattar en planeringsmatris för att dela in den behovsprioriterade tillsynen i olika kategorier utifrån tillsynsbehov. Se figur nedan.

Hög tillsynsbehov	Normalt tillsynsbehov
Lågt tillsynsbehov	Sporadiskt tillsynsbehov

Figur 1. Planeringsmatris för indelning av den behovsprioriterade tillsynen enligt SKL.

Bedömningen görs på branschnivå. Högst upp till vänster är tillsynsbehovet som störst. Ju högre upp i matrisen en bransch placeras desto större är dess tillsynsbehov. Branscher som placeras i figurens övre vänstra kvadrant behöver årliga besök, medan den nedre vänstra kvadranten behöver besök 1–2 gånger per treårsperiod. Branscher som ska besökas var tredje eller var fjärde år placeras i tredje och fjärde kvadranten. Här är timavgift mer lämpligt.

Händelsestyrd tillsyn

För den händelsestyrda tillsynen bedömer tillsynsmyndigheten tillsynsbehovet utifrån kommunens ärendesystem, tidsregistrering och tidigare erfarenheter. I denna del finns bland annat ansökningar, anmälningar och befogade klagomål. Myndigheten behöver ha resurser för den händelsestyrda tillsynen, utan att det tar resurser t.ex. från den styrda tillsynen. Genom digitaliserade system och samverkan mellan kommuner kan myndigheterna nå effektivare processer och på sikt minska tidsbehovet för olika moment. Tiden påverkar vilka tillgängliga resurser kommunen får över till annan tillsyn. Projektinriktad tillsyn (behovsprioriterad tillsyn) under ett år kan leda till mer händelsestyrd tillsyn nästkommande år.

Skattefinansierad tillsyn

Skattefinansierat arbete är inte möjligt att avgiftsfinansiera utan måste finansieras via anslag, det vill säga via skattemedel. Kommunens skattefinansierade tillsyn ingår i myndighetsuppdraget och är obligatorisk. Det kan omfatta arbete med att lämna information och upplysningar, med sanktionsavgifter, åtalsanmälningar, ogrundade klagomål, remisser till andra myndigheter, planarbete och uppföljningar. Skattefinansierad tillsyn kan också vara särskilda tillsynsprojekt eller satsningar som inte kan avgiftsfinansieras men som kommer allmänheten till nytta och som nämnden då väljer att använda skattemedel till.

5. Genomförande av behovsbedömning

Metod

Utgångspunkter

Utredningen bygger på miljö- och hälsoskyddsnämndens befintliga tillsynsregister och kunskaper om tillsynsbranscherna i Uppsala kommun. Detta material definierar kommunens tillsynsansvar inom miljöbalkens och strålskyddslagens område.

Om det under arbetets gång framkommit att det funnits behov av att definiera nya tillsynsbranscher har de branscherna tillförts utredningen. Förutsättningen har varit att den nya tillsynsbranschen har betydelse för miljö kvalitetsmålsarbetet och att det kan anses ligga inom det kommunala tillsynsansvaret enligt miljöbalken och strålskyddslagen.

Branscherna i behovsutredningen består av grupperingar av tillsynsobjekt, exempelvis ”bassängbad” eller ”fordonsvård”. Genom att gruppera enskilda tillsynsobjekt går det att hitta verksamheter som har liknande tillsynsbehov. Det ger förutsättningar för en rationell tillsyn.

När det gäller den händelsestyrda tillsynen har utredningen tagit upp och skattat omfattningen av de vanligaste typerna av inkommande ärenden. Nedlagd tid för dessa utgår från tidigare års tidsredovisning samt uppskattning av tid utifrån erfarenhet. Med få undantag är inkommande ärenden nämndens tillsynsansvar och nämnden har en skyldighet att så skyndsamt som möjligt handlägga dem och fatta beslut i ärendet.

Kommunens skattefinansierade tillsyn är uträknad från tidigare års tidsredovisning samt tidsuppskattad utifrån erfarenhet.

Tillsynsbranscher, miljö kvalitetsmål och folkhälsomål

Genom att knyta varje tillsynsbransch till påverkan på de nationella miljö kvalitetsmålen samt folkhälsomålen skapas förutsättningar för att bedöma hur tillsyn över en bransch kan bidra till att motverka branschens negativa påverkan på miljö och människors hälsa och därmed främja olika miljö kvalitetsmål samt folkhälsomål. Miljö kvalitetsmålen och folkhälsomålen används som en konkretisering av de globala hållbarhetsmålen. Hur varje bransch påverkade miljö kvalitetsmålen och folkhälsomålen bedömdes kvalitativt utifrån nämndens inspektörers expertis och erfarenhet.

Det finns sammanlagt 16 nationella miljö kvalitetsmål. I utredningen har kopplingen gjorts mot följande 15 miljö kvalitetsmål, mot bakgrund av att miljö målet Storslagen fjällmiljö inte är aktuellt för Uppsala kommun:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

De nationella miljö kvalitetsmålen beskrivs närmare i bilaga 2 samt på Sveriges miljö mål, ny webbplats för svenskt miljö arbete (www.sverigesmiljomal.se). De globala hållbarhetsmålen finns beskrivna på FN:s webbplats (www.globalamalen.se).

För hälsoskydd har även kopplingen gjorts mot de nationella folkhälsomålen. Nämnden har utgått från de tidigare elva folkhälsomålen:

- Delaktighet och inflytande i samhället
- Ekonomiska och sociala förutsättningar
- Barns och ungas uppväxtvillkor
- Hälsa i arbetslivet
- Miljöer och produkter
- Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård
- Skydd mot smittspridning
- Sexualitet och reproduktiv hälsa
- Fysisk aktivitet
- Matvanor och livsmedel
- Tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel.

Folkhälsopolitikens sektorsövergripande mål- och uppföljningsstruktur med elva målområden omvandlades dock i juni 2018 till åtta i och med riksdagens beslut att anta regeringens proposition om god och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik (Rskr. 2017/18:406, prop. 2017/18:249). De nya målen för folkhälsopolitiken kommer att beaktas i kommande revideringar av tillsynsbehovsutredningen.

Genom att tillsynsbranscherna relaterats till miljö kvalitetsmål och folkhälsomål som är relevanta för branschen i fråga får nämnden förbättrade möjligheter att prioritera tillsynen på olika sätt i den framtida tillsynsplaneringen. Utredningen ger följande möjligheter att prioritera tillsynen utifrån miljö kvalitetsmålen:

1. Nämnden får en översiktlig bild av hur tillsynen på en viss bransch bidrar till att ett, eller flera, miljö kvalitetsmål uppfylls. Det ger möjlighet att vid tillsynen fokusera på de viktigaste miljöfrågorna hos en viss bransch.
2. Nämnden får en översiktlig bild av vilka branscher som påverkar ett visst miljö kvalitetsmål. Vid prioritering av ett visst miljö kvalitetsmål kan de objekt som tillsynen bör fokusera på enkelt väljas ut.

Ärenden som inte branschindelats

Där inte fasta tillsynsbranscher finns har en genomgång av antalet ärendetyper, som handläggs under ett normalår, tagits fram. Tidsåtgången för olika ärendetyper har bedömts utifrån erfarenhet samt tidigare års tidsredovisning. Arbetsområdet är mycket brett och saker som sker omvärlden, ändrad lagstiftning med mera kan med kort varsel innebära förändringar i arbetet.

Riskbedömning - viktning av tillsynsbranscher mot mål

I riskbedömningen togs en lista fram på alla tillsynsbranscher som miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver tillsyn mot. Varje bransch kopplades till vilka miljö kvalitetsmål och folkhälsomål de berör. Genom att bedöma vilken betydelse respektive tillsynsbransch har för miljön och människors hälsa kunde en prioritering av branschernas tillsynsbehov göras. Det handlade om att på varje bransch, för de miljö kvalitetsmål och folkhälsomål som branschen har kopplats till, bedöma:

- hur *allvarliga problem* för miljö och människors hälsa som branschen kan bidra till
- hur *sannolikt* det är att branschen bidrar med dessa problem
- hur *utvecklingen* av allvarligheten och sannolikheten ser ut över tid

De tre kriterierna poängsätts med poängen 1 till 3 där 1 är liten/låg/svag och 3 för stor/hög/stark och kommenteras. Bedömningen är subjektiv och säkerheten varierar beroende på vilken kunskap som finns. Av det skälet valdes en tregradig skala som innebär en ganska grov sortering men som minskar sannolikheten för stora omotiverade skillnader. Målet med bedömningen är att sortera ut de branscher som påverkar minst respektive mest. Som ett komplement till poängen togs även hänsyn till:

- om det finns kunskapsbehov för att rimligt säkra bedömningar ska kunna göras
- om det finns en händelsestyrning som hänger ihop med branschen (d.v.s. att tillsynsinsatser aktualiseras utifrån)

Det här steget i utredningen resulterade i en dokumentation för varje bransch som visar vilka miljö kvalitetsmål och folkhälsomål branschen påverkar, hur allvarlig denna påverkan kan vara, hur sannolik denna påverkan är och hur utvecklingen av allvarligheten och sannolikheten ser ut. På så sätt går det att grovt se på vilka branscher tillsyn gör störst miljö- och hälso nytta och vilka miljö kvalitetsmål och folkhälsomål som påverkas mest.

Trenden i de enskilda branschernas miljöarbete eller miljö situationen samt myndighetens kunskap om de enskilda objekten påverkar också tillsynsbehovet.

För varje bransch räknades en poäng fram för att beskriva resultatet av viktning enligt följande formel:

$$\text{Resultat} = \text{Allvarlighet} * \text{Sannolikhet} + \text{Trend}$$

Bedömningarna och beräkningarna gjordes i ett arbetsmaterial i Excel.

Lokala förutsättningar i Uppsala kommun

För att göra riskbedömningen har nämnden även utgått från lokala förutsättningar för Uppsala kommun. Styrdokument och andra lokala förutsättningar för att bedöma och prioritera tillsynen i utgörs bland annat av Uppsala kommuns översiktsplan, kommunens miljö- och klimatprogram med tillhörande styrdokument, riktlinjerna för markanvändningen inom Uppsala- och Vattholmaåsarna tillrinningsområde, riskhanteringsplanen för översvämning av Fyrisån samt nämndens egen registerföring och planering av tillsyn av verksamheter som påverkar miljön. Uppsala kommun håller även på att arbeta fram lokala åtgärdsprogram för kommunens vattenförekomster, med start med Fyrisån, samt att ta fram en plan för vatten och avloppsförsörjningen (VA plan).

Särskilt vikt har lagts vid skyddet av vattenresurser. Uppsala- och Vattholmaåsarna utgör en av Sveriges viktigaste grundvattenförekomster och är en grundvattenresurs för större delen av befolkningen i Uppsala kommun. Den förser stora delar av befolkningen i kommunen med dricksvatten. Dricksvatten är det viktigaste livsmedlet och att säkerställa nuvarande och framtida dricksvattentäkter är överordnat i stort sett all annan planering. Uppsala kommun har tagit fram riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde. Riktlinjerna ska komplettera och fördjupa skrivningarna i översiktsplanen i syfte att uppnå miljö kvalitetsnormer och säkerställa dricksvattenförsörjningen.

6. Resultat: Tillsynsbehovet 2019-2021

Nämnden har ett samlat tillsynsansvar inom miljöbalken och strålskyddslagen som omfattar 88 967 timmar de kommande tre år. Tillsynsansvaret berör cirka. 30 000 objekt, varav ca 2000 är verksamheter inom kommunen som berörs av tillsyn inom miljöskydd och hälsoskydd. Ca 28 000 är fastighetsägare/hushåll som berörs av tillsyn av enskilt vatten och avlopp, strandskydd samt avfallshantering (egen kompostering). Hur tillsynsansvaret fördelas per verksamhetsområde beskrivs vidare nedan.

Miljöskydd

Tabell 1: Beskrivning av samlat tillsynsbehov för miljöskydd under perioden 2019-2021.

	Behov 2019 (h)	Behov 2020 (h)	Behov 2021 (h)
Styrd tillsyn	2504	2504	2504
Behovsprioriterad tillsyn	1495	1408	1518
Händelsestyrd tillsyn	2225	2225	2225
Skattefinansierad tillsyn	3670	3670	3670
Summa	9894	9806	9917

Tabell 2: Omfattning av styrd tillsyn inom miljöskydd (dvs tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheter). Branscherna är indelade och sorterade efter risk och tillsynsbehov. Den styrda tillsynen kan inte prioriteras bort.

	Bransch	Antal objekt	Tillsynstid medel per år (timmar)
Hög risk Högt tillsynsbehov	Fordonsservice och drivmedelshantering	57	288
	Avfall	30	681
	Jordbruk m.m.	21	93
	Kemiska produkter	13	244
	Rening av avloppsvatten	13	135
	Infrastruktur	1	7
	Förbrukning av organiska lösningsmedel	11	277
	Utvinning, brytning och bearbetning av torv, olja, gas, kol, malm, mineral, berg, naturgrus m.m	6	68
	Lagring av bränslen och kemiska produkter m.m.	1	95
	Hälsa- och sjukvård	1	12
	Icke-metalliska mineraliska produkter	5	27
	Gasformiga bränslen, el, värme och kyla	9	91
	Ytbehandling av metall eller plast m.m.	5	24
	Laboratorier	1	4
	Gummi- och plastvaror	2	16
	Livsmedel och foder m.m.	6	71
	Skjutfält, skjutbanor och sportanläggningar m.m.	5	33
	Begravningsverksamhet	1	12
		Uppföljande tillsyn, alla branscher	15 %
	Summa	188	2504

Tabell 3: Omfattning av behovsprioriterad tillsyn inom miljöskydd. Branscher indelade efter risk och tillsynsbehov. Branscher med sporadiskt tillsynsbehov kan prioriteras bort och genomförs inte varje år.

	Bransch	Antal objekt	Tillsynstid medel per år (timmar)
Hög risk Högt tillsynsbehov	Fordonsservice och drivmedelshantering	187	425
	Avfall	54	166
	Jordbruk m.m	109	251
	Kemiska produkter	27	45
	Rening av avloppsvatten	14	41
	Utvinning, brytning och bearbetning av torv, olja, gas, kol, malm, mineral, berg, naturgrus m.m	3	5
	Infrastruktur	4	13
Mellan hög risk Medel tillsynsbehov	Förbrukning av organiska lösningsmedel	28	69
	Hälsa-och sjukvård	72	122
	Textiltvätterier	1	5
	Laboratorier	10	13
	Ytbehandling av metall eller plast m.m.	2	4
	Livsmedel och foder	7	9
Låg risk Lågt tillsynsbehov (besök var tredje år)	Gummi- och plastvaror	4	5
	Skjutfält, skjutbanor och sportanläggningar m.m.	9	13
	Övriga verksamheter	43	86
Låg risk Sporadiskt tillsynsbehov (besök vart fjärde år eller mer sällan)	Fotografisk eller grafisk produktion	3	5
	Metallbearbetning m.m.	2	3
	Uppföljande tillsyn, alla branscher	15 %	192
	Summa	579	1473

Hälsoskydd

Tabell 4: Beskrivning av samlat tillsynsbehov inom hälsoskydd 2019 – 2021.

	Behov 2019 (timmar)	Behov 2020 (timmar)	Behov 2021 (timmar)
Styrd tillsyn	2175	2175	2175
Behovsprioriterad tillsyn	2626	2626	2626
Händelsestyrd tillsyn	1 030	1 030	1 030
Skattefinansierad tillsyn	3 220	3 220	3 220
Summa	9050	9050	9050

Tabell 5: Omfattning av styrd tillsyn inom hälsoskydd (dvs. anmälningspliktiga branscher). Branscher indelade efter risk och tillsynsbehov. Den styrda tillsynen kan inte prioriteras bort.

	Bransch	Antal objekt	Tillsynstid medel per år (timmar)
Hög risk Högt tillsynsbehov	Skolor >50 elever	110	627
	Förskolor	199	796
	Fritidshem/öppen fritidsverksamhet/fritidsklubb som fristående verksamhet	28	112
	Skolor ≤ 50 elever	9	38
	Bassångbad	9	48
	Öppna förskolor	18	36
	Solarium	15	30
	Mellan hög risk Medel tillsynsbehov	Piercing mm.	1
Tatuering och liknande		16	64
Låg risk Lågt tillsynsbehov (besök var tredje år)	Fotvård	40	80
	Akupunktur	4	8
	Uppföljning	20 %	360
	Summa	324	2175

Tabell 6: Omfattning av behovsprioriterad tillsyn inom hälsoskydd. Branscher indelade efter risk och tillsynsbehov. Branscher med sporadiskt tillsynsbehov kan prioriteras bort och genomförs inte varje år.

	Bransch	Antal objekt	Tillsynstid medel per år (timmar)
Hög risk Högt tillsynsbehov	Lokaler för vård och annat omhändertagande >10 platser	69	311
	Gruppbostad	97	323
	Lokaler för Vård och annat omhändertagande ≤10 platser	36	120
	Bostäder >500	9	27
	Familjedaghem med tillhörande samlingslokaler	32	43
Mellan hög risk Medel tillsynsbehov	Fritidsgård	20	80
	Bostäder >200-500	30	40
	Strandbad	19	48
	Daglig verksamhet /Träffpunkt/Servicebas	115	173
Låg risk Lågt tillsynsbehov (besök var tredje år)	Bostäder ≤ 200	53	42
	Camping/Övrigt tillfälligt boende	10	15
	Gym/Idrottsanläggning	41	109
	Danslokaler/nationer med hög musik	19	25
	Hotell	25	50
	Manikyr	11	22
Låg risk Sporadiskt tillsynsbehov (besök vart fjärde år eller mer sällan)	Frisörlokaler	145	116
	Polisarrest/Häkten	3	4
	Biografer	3	3
	Offentliga toaletter	10	8
	Skönhetssalong/Hudvård	26	31
	Håltagning (med kassett)	7	6
	Samlingslokaler utan boende	75	60
	Tillsyn komposter	5299	1060
	Massage/zonterapi	57	68
Uppföljande tillsyn	15 %	342	
	Summa	6660	2626

VA och områdesskydd

Tabell 7: Beskrivning av samlat tillsynsbehov inom VA och områdesskydd 2019-2021

	Behov 2019 (timmar)	Behov 2020 (timmar)	Behov 2021 (timmar)
Styrd tillsyn	-	-	-
Behovsprioriterad tillsyn	2308	3293	3293
Händelsestyrd tillsyn	2945	3295	3645
Skattefinansierad tillsyn	4 242	4 592	4 592
Summa	9500	11200	11500

Tabell 8: Omfattning av behovsprioriterad tillsyn inom VA och områdesskydd. Branscher indelade efter risk och tillsynsbehov. Branscher med sporadiskt tillsynsbehov kan prioriteras bort och genomförs inte varje år.

	Bransch	Antal objekt	Tillsynstid medel per år (timmar)
Hög risk Högt tillsynsbehov	Små avlopp med wc utan efterföljande rening	500	417
	Avlopp med wc markbaserad före miljöbalken (MB)	3350	670
	Minireningsverk max 25 pe (efter MB)	700	280
	Minireningsverk 25-200 pe	26	78
Mellan hög risk Medel tillsynsbehov	Avlopp markbaserat 25-200 pe	30	30
	Fastigheter inom strandskydd	1400	210
Låg risk Lågt tillsynsbehov	Markbaserade avlopp med WC efter MB	4400	440
	Tillsyn naturreservat	7	140
Låg risk Sporadiskt tillsynsbehov	Enskilt dricksvatten	10000	500
	Avlopp med WC slutna tank	1500	75
	Avlopp med enbart bad, disk, tvättvatten (BDT)	1000	75
	Latrin	1000	50
	Summa	23900	2965

Bilaga 1. Definitioner

A-verksamhet

- A-anläggningar tillståndsprövas av mark- och miljödomstolen. Exempel är flygplatser, avfallsdeponier och oljeraffinaderier.

-

B-verksamhet

- B-anläggningar tillståndsprövas av miljöprövningsdelegationen inom länsstyrelsen. Exempel är avloppsreningsverk, energianläggningar och täkter.

-

IUV- verksamheter

- Verksamheter som berörs av Industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU) och Industriutsläppsförordningen (2013:250).

C-verksamhet

- C-anläggningar anmäls till kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd. Exempel är bensinstationer och sjukhus.

U-verksamhet

- U är en benämning för ej anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter. Istället kan tillsynsmyndigheten (kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd) när som helst kräva åtgärder eller utredningar om det behövs av miljö- eller hälsoskyddsskäl.

UH-verksamhet

- UH är SKL:s benämning för ej anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter enligt 45§ förordning (1998:889) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Bilaga 2. Miljökvalitetsmålen och folkhälsomålen

Riksdagens definitioner av miljökvalitetsmålen

1. Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

2. Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

3. Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hållristningar.

4. Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

5. Skyddande ozonskikt

Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

6. Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.

7. Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

8. Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

9. Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

10. Hav i balans samt levande kust och skärgård

Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald,

upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

11. Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

12. Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

13. Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

14. Storslagen fjällmiljö

Inte aktuellt för Uppsala kommun.

15. God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

16. Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Källa:

<http://www.sverigesmiljomal.se> (2018-08-22)

De tidigare elva folkhälsomålen

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomiska och sociala förutsättningar
3. Barns och ungas uppväxtvillkor
4. Hälsa i arbetslivet
5. Miljöer och produkter
6. Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård
7. Skydd mot smittspridning
8. Sexualitet och reproduktiv hälsa
9. Fysisk aktivitet
10. Matvanor och livsmedel
11. Tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel

Folkhälsomyndigheten 2018-05-30.

Prop. 2007/08:110

Åtta nya målområden för folkhälsopolitiken

Folkhälsopolitikens sektorsövergripande mål- och uppföljningsstruktur med elva målområden omvandlas till åtta:

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsöfrämjande hälso- och sjukvård

Folkhälsomyndigheten 2018-08-28

Proposition 2017/18:249 god och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik

Propositionen lades i april 2018 och antogs i juni 2018.